

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Близнюківського районного суду Харківської області

15.05.2024

Харків, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 191, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 15.05.2024 здійснено відвідування Близнюківського районного суду Харківської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Червякова Оксана Вікторівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Харківській області – керівник групи НПМ;

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Деркач Діана Вікторівна, представниця громадської організації;

Клименко Денис Вікторович, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вулиця Свободи, будинок 46-А, селище Близнюки, Лозівського району, Харківської області, 64800.

Близнюківський районний суд Харківської області є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом. Відповідно до договору оренди між Близнюківською селищною радою Лозівського району Харківської області та Територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в Харківській області суд розташований в одноповерховій будівлі (фото – 1). В приміщенні суду наявний один зал судових засідань облаштований боксом з органічного скла (фото – 2), розміщені кабінети працівників суду: голови суду, помічників та секретарів суду, архів (фото – 3). Мається під'їзд для автомобіля конвойної служби з окремим входом в конвойну кімнату (фото – 4). Громадський порядок та захист усіх учасників судового процесу забезпечують співробітники Служби судової охорони.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не здійснювалося.

Під час відвідування групою НПМ оглянуто приміщення суду, камеру в якій утримуються обвинувачені, підсудні (засуджені), її відповідність до міжнародних стандартів та вимог законодавства України, проведено спілкування з адміністрацією та працівниками суду.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди»).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН Суди), де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано один зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери. Натомість в суді в наявності лише одна камера для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою (фото – 5).

2. У порушення вимог пункту 9.9 ДБН Суди у суді не передбачено санвузлів для відвідувачів та підсудних окремо для кожної з названих груп осіб. В наявності один загальний дерев'яний туалет, який знаходиться на вулиці (фото – 6).

Порушення права на забезпечення безпеки у суді (Директива Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу та № 2012/29 ЄС від 25.10.2012 про дотримання мінімальних стандартів щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від злочинів, стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України, ДБН Суди та Державні будівельні норми В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту»).

3. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання) суд не обладнано боксом для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених (з урахуванням існуючих технічних характеристик). Бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля відсутній. Також, Інструкцією з організації конвоювання передбачено, що при неможливості обладнання боксу обладнується огорожена стоянка для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу та забезпечується вільний під'їзд до неї. У суді відсутня обладнана огорожена стоянка. Таким чином, порушується принцип

ізолюваності конвоювання, в результаті чого, такі обставини можуть призвести до виникнення надзвичайних подій, що в свою чергу є порушенням права на забезпечення безпеки в суді (фото № 4).

4. У порушення вимог пункту 6.5.3 ДБН Суди та пункту 12 Інструкції з організації конвоювання у приміщенні варті відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камери, спеціальних засобів та службових документів, відсутня шафа для посуду і продуктів харчування.

5. У порушення вимог пункту 7.1.10 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції з організації конвоювання маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) від камери до залу судових засідань не ізолюваний, конвоювання здійснюється не закритим для сторонніх осіб коридором. Коридор, по якому здійснюється конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) не має кнопок звукової сигналізації.

6. У порушення вимог пункту 7.1.4 ДБН Суди та пункту 15 Інструкції з організації конвоювання в приміщенні варті відсутній пульт централізованого відеонагляду. Відсутня система відеонагляду: у блоці, де розміщена камера; у коридорі, де проходить маршрут конвоювання підсудних (засуджених); перед входом у вартове приміщення з виведенням інформації на монітори приміщення варті (начальника варті).

7. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди в блоці, де розміщена камера для обвинувачених, підсудних (засуджених) відсутній спеціальний санвузол для підсудних (засуджених).

8. У порушення вимог пункту 7.1.18 ДБН Суди службова зона території суду не огорожена парканом зі сторони заднього фасаду будівлі суду (фото № 7).

9. У порушення вимог пункту 8.3.7 ДБН Суди в середині камери тимчасового утримання підсудних (засуджених) встановлений ліхтар, доступ до якого з не обмежено за допомогою металевих ґрат або сітки (фото № 8).

10. У порушення вимог Державних будівельних норм В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту» та Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, на момент відвідування тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян у разі оголошення повітряної тривоги, в суді не облаштовано. Найближче укриття знаходиться за 300 метрів від суду.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН Суди).

11. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката

з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливило реалізацію їх права на захист.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводиться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга №67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю) та маломобільних груп населення.

12. В порушення вимог пункту 5.3.1 Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» уклон зовнішнього пандусу біля входу до будівлі суду становить 30 %, що не відповідає нормі не більше 8 % (1:12) (фото № 9).

13. В порушення вимог пункту 11.5 Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» у суді не створено умов для забезпечення доступності особам з інвалідністю та маломобільним групам населення до санітарно-гігієнічних приміщень. В приміщенні суду відсутнє санітарно-гігієнічне приміщення (туалет) облаштоване для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

Порушення права на приватність (стаття 32 Конституції України), права на захист персональних даних (стаття 12 Закону України «Про захист персональних даних»).

14. Під час відвідування з'ясовано, що у суді встановлено камери відеоспостереження, якими здійснюється відеофіксація відвідувачів суду, але на головному вході відсутні попереджувальні знаки та повідомлення про здійснення відеоспостереження шляхом розміщення відповідного застереження в загальнодоступному місці для належного візуального сприйняття громадянами, що не відповідає вимогам абзацу другої частини першої статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» та свідчить про непрозорість обробки персональних даних. Слід зазначити, що відеоспостереження за своїми ознаками є різновидом обробки персональних

даних, в складі візуальної/аудіовізуальної інформації. І така інформація може бути використана для ідентифікації особи (фото 10).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державній судовій адміністрації України в Харківській області:

1. опрацювати питання щодо реконструкції будівлі Близнюківського районного суду Харківської області та обладнання його приміщення у відповідності до вимог ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» та ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»;
2. обладнати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
3. облаштувати приміщення суду санітарно-гігієнічним приміщенням для осіб з інвалідність та маломобільних груп населення;
4. облаштувати приміщення суду санітарно-гігієнічним приміщенням для відвідувачів та підсудних окремо для кожної з названих груп осіб;
5. розробити ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених), обладнати коридор, по якому здійснюється конвоювання підсудних (засуджених) кнопками звукової сигналізації;
6. встановити систему відеонагляду: у блоці, де розміщена камера для підсудних (засуджених), у коридорі, де проходить маршрут конвоювання підсудних (засуджених), від камери до залу судових засідань, перед входом у вартове приміщення з виведенням інформації на пульт централізованого відеонагляду в приміщенні варті (начальника варті);
7. забезпечити приміщення варті металеву шафою, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камери, спеціальних засобів та службових документів та шафою для посуду і продуктів харчування;
8. облаштувати вхід до будівлі суду зовнішнім пандусом з відповідним уклоном.

Близнюківському районному суду Харківської області:

1. забезпечити необхідною кількістю камер для підсудних (засуджених) з розрахунком 3 камери на 1 залу судових засідань для розгляду кримінальних справ;
2. обладнати територію суду боксом або огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених (з урахуванням існуючих технічних характеристик);
3. облаштувати службову зону території суду по всьому периметру парканом;
4. обладнати приміщення камери тимчасового утримання підсудних (засуджених) ліхтарем, доступ до якого обмежено за допомогою металевих ґрат або сітки;

5. облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;
6. встановити на головній вхідній групі попереджувальні знаки, повідомлення про здійснення відеоспостереження.

До звіту додаються наступні документи та матеріали: фото отримані за результатами відвідування Близнюківського районного суду Харківської області на 5 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини
у Харківській області**

Оксана ЧЕРВЯКОВА

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

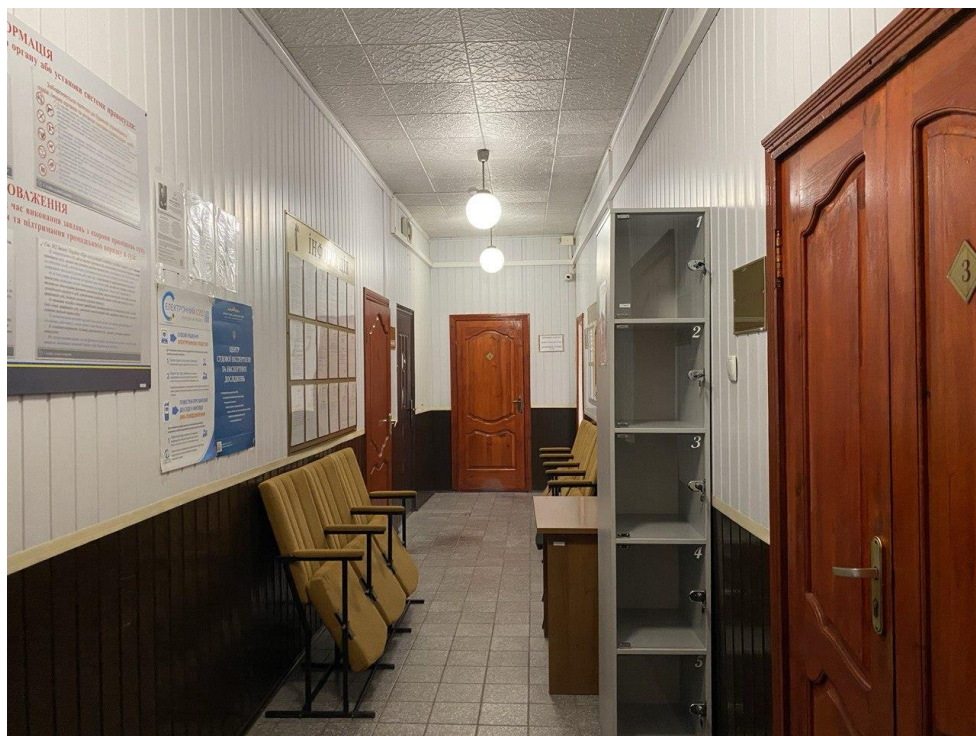
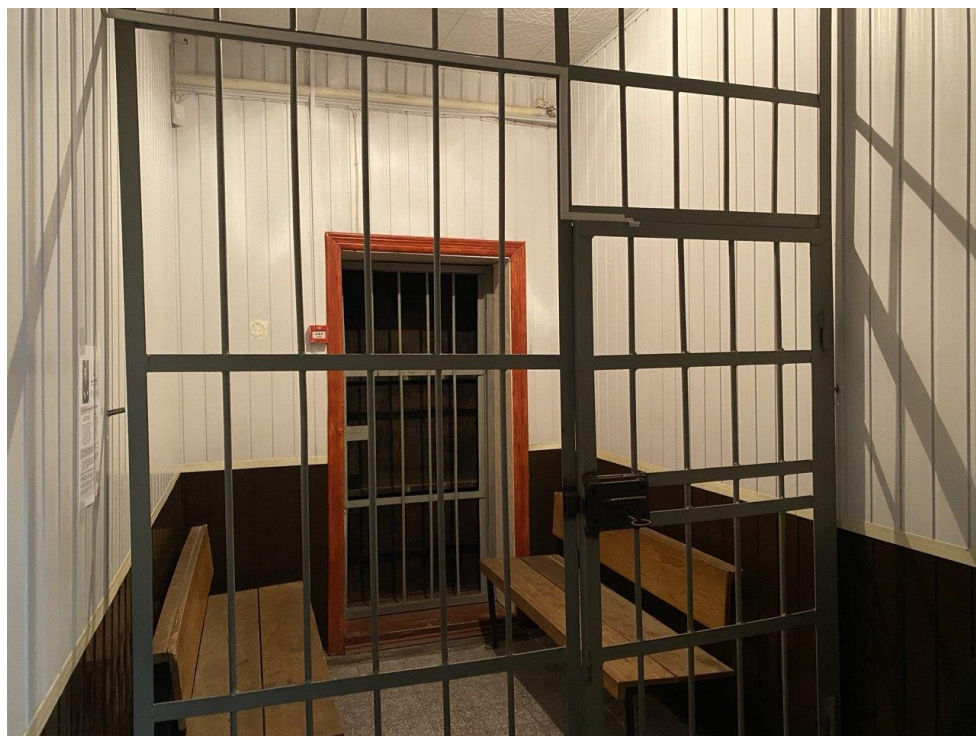

Фото 4

Φοτο 5

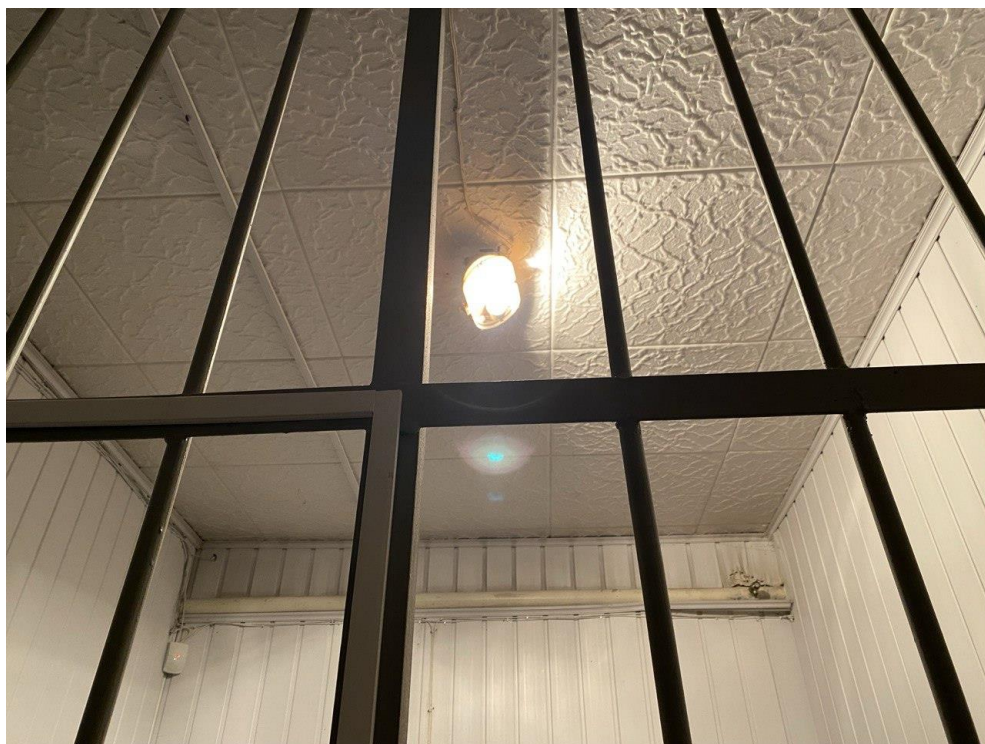
Φοτο 6

Фото 7

Фото 8

Φοτο 9

Φοτο 10

